

Format technische vragen t.b.v. behandeling Jaarstukken 2023 en Kadernota 2025

Onderwerpen:

Jaarrekening, Programmaplan

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
CU	20	De vestiging bedrijven blijft achter bij het landelijk gemiddelde. Kunt u dit nader toelichten? Wij horen veel positieve berichten over bedrijven die zich gaan of willen vestigen.	De meest voor de hand liggende verklaring lijkt bij de energie intensieve aard van de industrie te liggen. Hoge energieprijzen en onzekerheid op de energiemarkt maken dat de Nederlandse industrie het zwaar heeft. Een gevolg hiervan is dat het voor bedrijven die nog een investeringsbeslissing moeten nemen op dit moment lastiger is de financiering rond te krijgen. In verhouding tot gebieden met andersoortige bedrijvigheid kan dit tot een achterstand leiden. Wel is een lager tempo van uitgifte niet per definitie negatief. Groningen Seaports acquireert op basis van een match met het industriële ecosysteem waarin het de bedoeling is dat bestaande en nieuwe bedrijven elkaar versterken. Met het schaarser worden van beschikbare kavels is het daarom in toenemende mate van belang de juiste keuzes te maken. Onze gemeentelijke MKB terreinen zijn in praktische zin zo goed als uitverkocht. De GSP MKB terreinen Fivelpoort en Farmsumerpoort hebben beide nog de nodige ruimte. Aangezien de bedrijvigheid hier een sterke link heeft met zowel Oosterhorn als de Eemshaven is het gezien de daar geprojecteerde ontwikkelingen ook een positieve dat hier de komende jaren nog ruimte is voor vestiging. Hoge bouwkosten spelen een rol bij kleinere initiatieven.
CU	20	Verdubbeling N33: In het Regionaal Beleidsplan wordt realisering in 2025 genoemd als een feit. Kunnen we hiervan uit gaan?	Op dit moment is het vooronderzoek gestart voor het MIRT-onderzoek naar de verdubbeling N33-Noord. Dit moet leiden tot de beslissing om in 2025 de formele MIRT-procedure te starten. De hele procedure neemt een aantal jaren in beslag zodat realisatie niet voor 2030 zal plaatsvinden. MIRT is Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport.
CU	47	Meer mensen aan de slag; Groter wordende afstand ondanks alle inspanningen. Wat is hiervan de oorzaak?	De vraag naar personeel is groot. Daardoor zijn de afgelopen paar jaar de mensen die meer of minder ondersteuning nodig hadden om aan het werk te gaan, inmiddels aan het werk en uit de bijstand. De mensen die nu nog een bijstandsuitkering hebben, hebben dermate grote of een veelheid aan problemen, dat de afstand tot werk voor hen te groot is. Hun problemen zijn niet persé groter geworden, maar de afstand tot werk van de groep als geheel die nu nog bijstand ontvangt, is groter geworden.
CU	48	Opzet fietsenwerkplaats binnen Werkbedrijf Eemsdelta. Kan een nadere toelichting over de stand van zaken worden gegeven, hoeveel gebruik ervan wordt gemaakt en bereiken we de doelgroep voldoende?	De fietsenwerkplaats is opgezet met 4 volledig uitgeruste werkplekken. Er werken 2 vaste medewerkers en er zijn op dit moment twee trajectgangers die de vaardigheden van het fietsen maken worden aangeleerd. De activiteiten van de leenfietsen en de weesfietsen (o.a. kansrijk talent) zijn samengevoegd om de begeleiding te optimaliseren.

			Vanuit de Kansshop hebben wij vanaf 23-03-2023 308 fietsen uitgeleend aan 163 gezinnen. De doelgroep bereiken is belegd bij de Kansshop waar de mensen zich kunnen registreren, zij verzorgen ook de communicatie naar (mogelijke) gebruikers.
PvdA	Pagina 1 raads Voorstel Bestemmingsplan Exploitatie	In het raadsvoorstel op pagina 1 geeft u een overzicht voor het bestemmen van het exploitatieresultaat van € 21.2 miljoen. Bij punt 4 stelt u voor een bedrag van 3 miljoen toe te voegen aan de reserve wegen en kunstwerken. In de raadsvergadering van April 2024 zijn de beheerplannen vastgesteld. - Is met deze financiële aanvulling voldoende reserves opgebouwd t.b.v. de beheerplannen? - Kunt u een overzicht aanleveren van de stand van de reserves t.b.v. alle beheerplannen? Punt 9 een bedrag van € 877.000 voor het managementsysteem vastgoedorganisatie. - Is dit een eenmalige aanschaf? - Zijn hier nog aanvullende structurele kosten aan verbonden? Punt 11 € 650.000 onderhoud bruggen t.l.v. resultaat (zie ook de vragen punt 4). Of wordt dit bedrag in 2024 uitgegeven en niet toegevoegd aan de reserve bruggen = kunstwerken?	Met deze toevoeging aan de reserves wegen en kunstwerken is er voor de onderdelen wegen, openbare verlichting, kunstwerken en oeververdedigingswerken/ beschoeiingen is er nu voldoende geld om de beheerplannen uit te voeren. De reserve wegen bedroeg per eind 2023 € 2,51 miljoen, hier wordt nu € 3 miljoen aan toegevoegd. De reserve kunstwerken bedroeg € 2,73 miljoen per eind 2023 en hier wordt nu € 2 miljoen aan toegevoegd. Voor de overige onderdelen zijn er geen reserves. In de raad van 23 april is voorgesteld om ten behoeve van de doorontwikkeling van de organisatorische en inhoudelijke vastgoedopgaven van Eemsdelta een incidenteel budget van € 877.000 beschikbaar te stellen. Dit bedrag zal in 2024 worden uitgegeven en dus niet worden toegevoegd aan de reserve kunstwerken.
GL	20 J	Toekomstbestendige economische ontwikkeling . Betekent dat ook een groene economie? Zo ja, waarom wordt dat niet genoemd?	Met toekomstbestendige economische ontwikkeling wordt in dit verband bedoeld (robuuste) werkgelegenheid waarbij men in wezen tot aan zijn/haar pensioen zou kunnen werken, met andere woorden baanzekerheid maar ook doorgroeimogelijkheden. Bij bedrijven die zich hier willen vestigen gaan we hier naar kijken: wat betekent de vestiging van een bedrijf in onze gemeente voor de werkgelegenheid; kunnen we het onderwijs laten aansluiten op de vraag naar voldoende naar gekwalificeerd personeel kan worden voorzien. Circulariteit en vergroening zijn essentiële onderdelen van toekomstbestendige ontwikkeling. Het ontbreken van de term vergroening was geen bewuste ommissie. Het concept is een centrale pijler in onze economische visie en kan ook naar de toekomst worden gezien als een essentieel onderdeel van de toekomstbestendigheid van onze economie.
GL	34 J	Vibes. Is bij het college bekend of dit programma inmiddels opnieuw wordt afgenomen door de school?	Het programma Vibes loopt door tot en met 2026, gefinancierd door de provincie.
GL	36 J	Erfgoed. Wat gebeurt er met oude gebouwen die niet op een lijst staan maar wel beeldbepalend en/of karakteristiek zijn voor een dorp of straat?	Karakteristieke panden en karakteristieke gebieden maken onderdeel uit van het cultureel erfgoed van onze gemeente. Om te voorkomen dat karakteristieke panden en karakteristieke gebieden verdwijnen, heeft de gemeente sinds 2016 de afgelopen jaren karakteristieke panden en karakteristieke gebieden aangewezen, welke zijn vastgesteld in het (tijdelijk) omgevingsplan. Mocht blijken dat panden niet op de lijst karakteristieke panden staan, maar dat eigenaren wel de wens hebben voor een karakteristieke status vanwege de waarde voor

			een dorp of straat, dan kunnen zij de gemeente verzoeken om een herbeoordeling. De gemeente zal dan een herbeoordeling opstarten. Mocht blijken dat het pand voldoet aan de criteria voor een karakteristieke status, dan zullen wij het college vragen hierover een besluit te nemen. Momenteel is de gemeente Eemsdelta rijk aan 1311 karakteristieke panden en 43 karakteristieke gebieden met een groot aantal panden. De gemeente ontwikkelt momenteel een instrument dat kan bijdragen aan een helder werkproces en het volgen van een objectieve afweging, waarin cultuurhistorische waarden worden meegenomen in geval van verbouw of (gedeeltelijke of gehele) sloop, zodat recht wordt gedaan aan de aanwezige karakteristieke waarden. Hiermee wordt herkenbaarheid, het behoud van de gebiedsidentiteit en ruimtelijke kwaliteit binnen de gemeente beoogd.
GL	52 J	Ruimte voor energie. Waarom wordt industriegebied Oosterhorn buiten de visie gehouden? Kan het college voorbeelden geven met welke andere opgaven in de gemeente dit gebied wordt ontwikkeld?	In de Visie Ruimte voor Energie is een zonneladder opgenomen. Stap 1 betreft realisatie op eigen dak of erf. Stap 2 betreft realisatie binnen bestaand stedelijk gebied en stap 3 betreft de realisatie in het buitengebied. Bedrijven- en industrieterreinen vallen ook onder bestaand stedelijk gebied. Op basis van de Visie zijn er daardoor meer mogelijkheden voor de ontwikkelingen van zonneparken op bedrijven- en industrieterreinen dan in het buitengebied. Echter maakt de bestemming die op industrieterrein Oosterhorn geldt niet bij recht zonneparken mogelijk. Oosterhorn is nog één van de weinige gebieden waar industrie gevestigd kan worden in de zwaardere milieucategorieën. Als er een initiatief is voor realisatie van een zonnepark, zal er een afweging moeten worden gemaakt tussen het beschikbaar houden voor industrie of afwijken van het bestemmingsplan en daarmee de ontwikkeling van een zonnepark mogelijk maken. Met betrekking tot wind geldt op basis van de Visie Ruimte voor Energie dat er maar erg beperkt toevoeging kan vinden. Dit houdt niet in dat er op de Oosterhorn geen duurzame initiatieven kunnen plaatsvinden. Er wordt ruimte gereserveerd voor initiatieven die de bestaande en nieuwe industrie kunnen voorzien van duurzame energie (zoals waterstof en elektrificatie), waar voor Oosterhorn de grootste opgave ligt.
GL	53J	Waterstof: Wanneer heeft het kernteam Waterstof de kansen en bedreigingen in beeld.	Er lopen diverse initiatieven op het gebied van waterstof. De bijbehorende kansen en bedreigingen worden telkens per initiatief afgewogen en vloeien voort uit de benodigde, veelal ruimtelijke, procedures met bijbehorende milieueffectrapportages. Over het geheel genomen worden kansen gezien in het verduurzamen van de huidige industrie, bedreigingen liggen vooral in de ruimtevraag van de initiatieven in relatie met andere projecten en landschappelijke kwaliteiten.
GL	54J	Warmtenet Oosterhorn-Delfzijl-Appingedam. Waarom de focus verlegd naar Eemshaven-Groningen met aftakkingen naar Loppersum en Middelstum?	De focus binnen de regio is verlegd naar Eemshaven-Groningen omdat in de Eemshaven een grote bron (lees bedrijf) beschikbaar is om de benodigde warmte te ontsluiten. Dit in tegenstelling tot Oosterhorn waarbij er meerdere bronnen ontsloten moeten worden om voldoende warmte richting de stad Groningen te

			kunnen transporteren. Wij blijven ons inzetten voor de realisatie van een warmtenet Oosterhorn-Delfzijl-Appingedam.
GL	59 J	Behoud en herstel van landschappelijke kwaliteit. Stelt de gemeente eisen aan te bouwen schuren tav passendheid bij het Groninger Landschap, aanplant van bomen en struiken? Is er voldoende capaciteit om hierop de handhaven?	Landschappelijke inpassing van nieuwe ontwikkelingen bij agrarische bedrijven werken we volgens de maatwerkmethode. Hierbij wordt inzet gepleegd middels externe ontwerpkracht. Er dient bij planvorming overeenstemming te zijn over een goede landschappelijke inpassing en de uitvoering van het plan voor landschappelijke inpassing moet zijn geborgd; het gebruik van de bebouwing is uitsluitend toegestaan indien de erfbeplanting overeenkomstig het beplantingsplan is aangelegd en vervolgens in stand wordt gehouden.
LBE	11	"De website voldoet nagenoeg aan de wet digitale toegankelijkheid". Wat moet er nog gebeuren om helemaal aan de wet te voldoen en zijn er plannen om de laatste stap te zetten?	De gemeentelijke website heeft status B. We zitten tegen status A aan. Wat moeten we nog doen? We hebben op dit moment nog een paar onderdelen waarbij we nog niet aan de digitale toegankelijkheidsnormen voldoen. Dit zijn tabellen, plaatjes, infographics, teksten en een pdf bestand op de website die nog niet leesbaar zijn voor mensen met een beperking. Voorbeelden hiervan zijn laaggeletterden en blinden. Deze zijn we nu aan het repareren. Begin september volgt de audit. Als we dan voldoen, krijgen we de status A.
LBE	40	Inclusie en toegankelijkheid: De Lokale Inclusie Agenda Eemsdelta gaat om een uitvoeringsagenda die aansluit op de wensen, kennis en ervaringen van onze inwoners met een beperking. Op welke manier zijn/worden die inwoners hierbij betrokken? Kunnen zij zich ergens aansluiten om mee te denken?	In de inclusienota staat beschreven dat deze breder is dan alleen inwoners met een beperking. Ook bijvoorbeeld etnische minderheden en de LHBTIQ+. In de voorbereiding van de nota zijn gesprekken met inwoners gevoerd en is er een bijeenkomst bij Cadanz geweest. Ook is er een nauwe samenwerking met de werkgroep ABE (toegankelijkheid, bestaande uit inwoners die de gemeente adviseert over toegankelijkheid) In de nota staat onder paragraaf 5.7 in het activiteitenoverzicht wat er gaat gebeuren. Bij de volgende bijeenkomst na de zomer wordt breed uitgenodigd en kunnen mensen zich aanmelden.
LBE	52	Over de knelpunten van het systeem, met name op gebied van afvoer hemelwater: In hoeverre wordt de kennis van onze inwoners benut bij het opsporen van knelpunten?	Voor het opsporen van knelpunten wordt onder andere gebruik gemaakt van het meldingen via ons meldsysteem over wateroverlast in o.a. tuinen en kruipruimten.
LBE	53	Er is in 2023 een bewonersinitiatief binnengekomen vanuit een energiecoöperatie. Wat voor initiatief betreft dit?	Dit betreft het initiatief zonnepark Geefsweer wat door de energie- coöperatie Eemsdelta Energiek wordt uitgewerkt voor de inwoners van Eemsdelta.
LBE	55	Kunnen wij een overzicht krijgen van alle gerealiseerde (en geplande) laadpalen binnen onze gemeente?	De gemeente geen eigenaar is van laadpalen. Daardoor ontbreekt op dit moment het overzicht. Er vindt een inventarisatie plaats om dit overzicht te krijgen.
LBE	64	Kunnen wij een overzicht krijgen van wijken en dorpen waar nieuwbouw heeft plaatsgevonden of ontwikkelingen zijn gestart?	De afgelopen jaren hebben er in de volgende wijken en dorpen nieuwbouwon ontwikkelingen plaats gevonden: • Appingedam Centrum • Appingedam Eendracht • Appingedam Opwierde • Appingedam West • Delfzijl West • Delfzijl Noord • Delfzijl Centrum

			• Middelstum • Stedum • Loppersum • Zeerijp Voor de komende periode zijn er in de volgende wijken en dorpen nieuwbouwplannen in voorbereiding: • Appingedam Centrum • Appingedam Eendracht • Appingedam Opwierde • Appingedam West • Delfzijl West • Delfzijl Noord • Delfzijl Centrum • Farmsum • Holwierde • Garrelsweer • Middelstum • Stedum • Spijk • Termuntenzijl • Loppersum • Wagenborgen NB deze lijst is niet limitatief, gemeente Eemsdelta staat open voor particuliere initiatieven. Voor het College is hierbij de Woonvisie Gemeente Eemsdelta bepalend en blijft de doelstelling om ca 400-600 woningen toe te voegen in de komende jaren.
--	--	--	--

Jaarrekening, Paragraven

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
CU	75	Waar komt het verschil tussen begroting en jaarrekening bij de Reclamebelasting vandaan?	Het betreft een verschil van € 26.000. Door het Noordelijk Belastingkantoor zijn relatief laat aanslagen opgelegd tav de reclamebelasting. Hierdoor is de ontvangen reclamebelasting bij de jaarrekening 2023 lager dan in de begroting was opgenomen. Naar verwachting wordt dit hersteld in 2024.
CU	98	Een goed onderhouden openbare ruimte is het visitekaartje en vormt de eerste indruk van de gemeente. Beheer en onderhoud zijn bovendien nodig om kapitaalvernietiging op economische waarden en geïnvesteerd vermogen te voorkomen. Zijn er extra vuilnisbakken geplaatst of vuilnisbakken verplaats om het beheer makkelijker te maken?	Periodiek wordt de openbare ruimte geschouwd waarbij gekeken wordt naar de verzorgingsgraad. Onderdeel hiervan is het voorkomen van zwerfvuil. Op basis van de schouwresultaten kan worden bepaald of (ver) plaatsen van extra vuilnisbakken noodzakelijk is.
CU	109	"In 2023 zijn de e-learning modules AVG en informatieveiligheid uitgerold in de organisatie. Op deze wijze is de bewustwording voor deze onderwerpen verder vergroot." Kan dit ook specifieke gemaakt worden. Hoeveel is de bewustwording vergroot? En hoe worden de e-learning modules AVG en informatieveiligheid bekend gesteld bij de werknemers van gemeente Eemsdelta?	De e-learning trainingen AVG en Informatieveiligheid bestaan ieder uit 5 modules waarin diverse privacy-gerelateerde onderwerpen aan bod komen. Beide trainingen worden afgesloten met een toets. Bij het halen van de toets ontvangt de medewerker een certificaat. We hebben vooraf geen o-meting gedaan, dat maakt het lastig om specifiek te maken hoeveel de bewustwording is vergroot. Wel

			merken we dat in de organisatie, door de aandacht, meer over het onderwerp. Inmiddels heeft ongeveer 35% van de medewerkers de trainingen gevolgd. In het najaar worden ook fysieke workshops (gebaseerd op de e-learning modules) voor de medewerkers van de Buitendienst georganiseerd. Medewerkers worden via Intranet en via hun teammanager attent gemaakt op het volgen van de e-learning modules. Vanuit de werkgroep worden regelmatig reminders geplaatst op Intranet om de trainingen onder de aandacht te blijven brengen (met extra posts in de zomerperiode). De trainingen hebben een verplicht karakter. Nieuwe medewerkers krijgen bij hun indiensttreding de mogelijkheid om de training binnen 3 maanden te voltooien. De rest van de medewerkers hebben tot eind van dit jaar de tijd om de cursus en het certificaat te behalen. We merken bij medewerkers een meer proactieve houding als het gaat om informatieveiligheid en privacy. Zo zijn de afgelopen tijd een aantal pogingen onder de naam CEO Fraude door onze eigen medewerkers herkend en op de juiste manier afgehandeld.
CU	126	EiB; op veel plaatsen lezen we dat een groot aantal bezuinigingen zijn gerealiseerd in 2023. Geldt deze realisatie ook voor 2024 en verder?	In de jaarrekening wordt alleen de stand van zaken weer gegeven over de realisatie van 2023. In de tweede Tussenrapportage van 2024 wordt een tussenstand gegeven over de stand van zaken over 2024. Voor de meeste bezuinigingen is de taakstelling structureel behaald. Vooral bij het sociaal domein, waar vaak sprake is van een open einde regeling, blijft het altijd lastig om aan te geven of de bezuiniging structureel is behaald.
PvdA	Pag 2 raadsvoorstel Resultaat 2023	In het raadsvoorstel geeft u voor € 8.7 miljoen aan argumenten waardoor het resultaat van € 11.5 miljoen in december naar € 21.2 miljoen is gegaan. Het resterend resultaat van € 2.8 zijn niet in u raadsvoorstel opgenomen. U schrijft enkele mee-en tegenvallers: Om het beeld compleet te krijgen verwijst u naar het boekwerk. Wij zullen dit nader bestuderen en dit kan leiden tot aanvullende vragen na de deadline van 18 juni. Op het Programma 4 Onderwijs heeft u een fors overschot t.o.v. de begroting kunt u dit nader toelichten? En is dit incidenteel of structureel?	Zie hiervoor de toelichting op de afwijkingen van programma 4 in het boekwerk Jaarrekening, op pagina 152. Het betreft een incidenteel overschot.
LBE	93	Valt er iets meer te zeggen over de preventieve er correctieve maatregelen die zijn ingevoerd om het risico van hacks, 'gijzelingen' en datalekken te verkleinen?	Met de inzet van een nieuw security en vulnerability (kwetsbaarheden) management platform van HOLM heeft de gemeente Eemsdelta preventieve en correctieve maatregelen genomen om het risico van hacks, 'gijzelingen' en datalekken te verkleinen. Met het platform van Holm Security kunnen wij kwetsbaarheden als zwakke punten in onze cyberbeveiliging vinden en verhelpen. Ook zorgt het platform ervoor dat wij cybercriminelen een stap voorblijven door kwetsbaarheden in onze cyberbeveiligingsverdediging te vinden. Ook is er een organisatie-brede bewustwordingscampagne gestart waarmee ons personeel wordt getraind op het herkennen van 'phishing' mails, valse telefoontjes, valse whatsapp/sms berichten, de gevaren van onduidelijke links of QR-codes, en dergelijke. Ook de correcte werkwijze(s) in de omgang met privacy-gevoelige gegevens

			om datalekken te voorkomen maakt onderdeel uit van deze bewustwordingscampagne. Daarnaast hebben wij grip op alle mobiele apparaten met de inzet van MDM (Mobile Device Management). De laptops van de gemeente zijn met MDM ingericht en worden hiermee ook beheerd. In de loop van dit jaar 2024 volgen ook de mobiele telefoons en ipads. Met behulp van MDM kunnen wij alle apparaten in de organisatie centraal beheren. Ongeacht het type apparaat, kunnen wij de instellingen, gebruiksrechten en beveiliging op afstand beheren vanuit één centraal punt.
LBE	108	Er wordt gesproken over X-works. We lezen dat er vanuit de jaarrekening gekozen wordt om 300.000 euro extra vrij te maken voor de implementatie van dit softwarepakket. We weten ook dat gemeente Groningen gestopt is met het implementeren van X-works. Zijn er ook in Eemsdelta tegenvallers en waar wordt het bedrag voor gebruikt?	De implementatie van een grote applicatie als X-Works heeft veel voeten in de aarde. Bij de start van de implementatie is een inschatting gemaakt wat er moest gebeuren om de implementatie goed te laten verlopen en wat hier in financiële zin voor nodig zou zijn. In de praktijk bleek we als gemeente zelf meer moeten doen dan we vooraf hadden ingeschat. Dat zijn niet zozeer tegenvallers in de applicatie als wel meer werk dan vooraf was gedacht of bedacht en meer onvoorziene werkzaamheden dan was verwacht.

Jaarrekening, Jaarrekening 2023 (balans en toelichting)

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
VVD	96	Kengetallen: Structurele exploitatieruimte is 0.9 %. In het conceptaccountantsverslag staat -0.1 %. Wat is juist. In 2022 was het 4.8 %. Vanwaar deze daling?	Het accountantsrapport zal nog worden aangepast, zodat hier ook een getal van 0,9% zal worden genoemd. Het percentage van de structurele exploitatieruimte verschilt jaarlijks en is afhankelijk van een groot aantal posten in de jaarrekening. Met name het aantal incidentele posten verschilt enorm per jaar. Tevens muteren de structurele kosten en baten ook per jaar door onder andere ontwikkelingen en bezuinigingen. En goede analyse van verschillen tussen twee jaren is hierdoor ook lastig te geven.

Kadernota, Mutaties financieel perspectief Onderdeel A, Autonome ontwikkelingen Hoofdstuk 1

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
PvdA		In het raadsvoorstel schrijft u dat u van het Rijk vanaf 2026 (Ravijn jaar) ruim 10 miljoen euro minder krijgt vanuit Algemene uitkering. U heeft eerder gesproken in de raad bij monde van wethouder Menninga , dat er vanuit VNG nader overleg zou worden georganiseerd met ministerie van financiën hierover. Heeft dit overleg plaatsgevonden en zo ja wat zijn de uitkomsten?	Er hebben diverse overleggen plaatsgevonden. Dit heeft er mede toe geleid dat de "opschalingskorting" is geschrapt. De VNG blijft echter met het Rijk in overleg omdat er nog steeds sprake blijft van een "ravijnjaar" vanaf 2026.
GL	4	Is € 161.000,== de verhoging? Welk effect heeft de omgevingswet in de toekomst op ons financieel beleid? Verwacht het college meer verhogingen van ODG? Denkend aan bv bodemonderzoek.	Het klopt dat het bedrag van € 161.000,-- de verhoging is. Dit is nader toegelicht in het raadsvoorstel m.b.t. de begroting Omgevingsdienst voorliggend op 27 juni 2024. De meerkosten bestaan uit: - € 58.000 voor autonome loon/prijs ontwikkelingen - € 67.000 voor herverdeeffect deelnemersbijdrage 2024 - € 58.000 voor extra inzet in 2025 voor inhuur personeel - € 36.000 voor zachte lading financieringsmodel Waarvan het bedrag van € 58.000 voor extra inzet in 2025 voor inhuur personeel incidentele kosten zijn.

			Welk effect de Omgevingswet in de toekomst heeft op het financieel beleid is nog niet volledig te overzien. Dit is het eerste jaar dat met de nieuwe wet gewerkt wordt waarbij voor zowel de legesverordening, als ook het adviesrecht en de ruimtelijke procedures die op basis van de Omgevingswet gevoerd worden ontdekt moet worden wat het effect zal zijn. Met de komst van de Omgevingswet zijn bepaalde bodemtaken overgedragen van de provincie naar de gemeente. Dit is reeds opgenomen in de begroting 2024 van de ODG. Of dit zal leiden tot een verdere verhoging van de bijdrage aan de ODG is na een half jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet nog niet te overzien.
GL	6	Hybridewerken. Voor een thuiswerkplek wordt gemiddeld € 800,== uitgetrokken. Wat is de besparing van huidige werkplekken op de kantoren? Jaarlijks wordt € 20.000,== geraamd voor nieuwe collega's . Is er een indicatie van de hoeveel er jaarlijks aan nieuwe collega's bijkomen?	Besparing zit met name in het gegeven dat de komende jaren steeds meer werplekken gedeeld worden. Bij aanvang van de herindeling is uitgegaan van 1 vaste werkplek per 1 fte. Het doel is om straks bij de centrale huisvesting uit te gaan van een bezetting van 1 werkplek per 0.6 fte. Dit betekent o.a. dat met de komst van een nieuwe medewerker niet meer een extra werkplek wordt ingericht. Dat wordt alleen gedaan als het niet past binnen de beschikbare werkplekken. Aantal nieuwe collega's: Wij verwachten jaarlijks maximaal 100 nieuwe medewerkers. 50% tot 60% van deze medewerkers verricht beeldschermwerk en komt mogelijk in aanmerking voor thuiswerken. Door uitstroom kan een gedeelte van de thuiswerkfaciliteiten worden hergebruikt voor nieuwe medewerkers. .
GL	7	Meicirculaire 2024 Per saldo is er nog sprake van een paar ton voor de jaren 2025 t/m 2027. Kan dit bedrag nader gespecificeerd?	Zie hiervoor de bedragen die zijn benoemd in de tabel Autonome ontwikkelingen bij regel A.21.
VVD		A.13. Overeenkomst met dierenbescherming. Wat doet dierenbescherming hiervoor?	Gemeenten hebben specifieke wettelijke verplichtingen als het gaat om de opvang van dieren die op straat zwerven, terwijl het vermoeden is dat ze een eigenaar hebben (Burgerlijk Wetboek, Boek 5 boek 5, artikel 8 lid 3). De gemeente moet deze dieren 14 dagen voor de vermeende eigenaar bewaren. Deze taak besteedden de DAL-gemeenten al uit aan de Dierenbescherming. Het uitbesteden van de wettelijke plichten aan de Dierenbescherming heeft als voordeel dat er één aanspreekpunt is voor alle dienstverlening met betrekking tot de dierenbescherming. Te denken aan reguliere communicatie, evaluatie en rapportage. Daarnaast is alles onder één dak: opvang, vervoer, eigen dierenambulances, hereniging gevonden dier met de eigenaar en het zoeken naar een nieuwe eigenaar voor een overgedragen dier.

Kadernota, Mutaties financieel perspectief Onderdeel D, deels autonome en deels nieuw beleid Hoofdstuk 1

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
CU	9	OOV krijgt een uitbreiding van 5 FTE's voor ondermijning. Wanneer worden deze functies ingevuld?	Deze functies zijn al ingevuld, zij het tijdelijk. De dekking hiervoor komt uit eerder beschikbaar gestelde incidentele middelen (i.c. 2 x € 250.000). Met dit voorstel wordt dit structureel gemaakt.
CU	9	Bij d.5 wordt gesproken over cluster FL&E en team ROEL. Waar staat dit voor?	Cluster FL&E staat voor het cluster Fysieke Leefomgeving en Economie. Team ROEL is daar onderdeel van en dat staat voor Ruimtelijke Ontwikkeling, Economie en Leefomgeving.

GL	8	Tractie. Om wat voor soort voertuigen gaat het?	Bij voertuigen die sterk verouderd zijn gaat het om een aantal servicevoertuigen, maaimachines en een veegmachine.
----	---	---	--

Kadernota, Bezuinigingen Eemsdelta in Balans ronde 2 Hoofdstuk 3

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
CDA	16	Vraag: we willen graag een nadere toelichting op de oplopende algemene korting van 5% en het indexerings percentage van 4,22%. Op welke manier zorgt dit voor een besparing van 3 miljoen?	Bij de Kadernota 2024 (tbv de Begroting 2024) zijn de budgetten verhoogd met 4,22%. Voor Eemsdelta in Balans ronde 2 wordt nu voorgelegd de budgetten (met uitzondering van een aantal budgetten) te verlagen met 5%. Dit zal een besparing opleveren van € 3 miljoen.
CU	15	Besparing 24; er staat weergegeven dat door de ontwikkeling op Oosterhorn de OZB kan worden bijgeraamd. Is daarvoor nu nog niets meegenomen in de ramingen? Daarnaast staat aangegeven dat het effect beperkt is, voor OZB niet woningen geen effect. Kan dit worden toegelicht? Heeft toch in ieder geval een financieel effect en zou kunnen zorgen voor een nadelig vestigingsklimaat?	Nee klopt, in de meerjarenbegroting is alleen bij de OZB raming voor woningen jaarlijks rekening gehouden met nieuwbouw en een toename van de OZB hierdoor. Indien er zich nieuwe bedrijven vestigen op Oosterhorn zal de gemeente meer OZB (voor niet-woningen) ontvangen. Dit heeft geen enkel effect op de andere bedrijven, dan wel mogelijke toekomstige bedrijven. De extra verhoging van de OZB van 2,5% heeft dat wel.
CU	16	Besparing 28; aangegeven is dat voorkomen wordt dat jaarrekeningen een fors positief resultaat laten zien. Betekent dit dat de resultaten de afgelopen jaren structureel waren?	Deels. Alle structurele effecten uit de jaarrekening 2021 en 2022 zijn reeds meegenomen in de kadernota's en begrotingen die hier opvolgend zijn geweest. De structurele effecten van de jaarrekening 2023 zijn voorgedragen als besparing in het kader van Eemsdelta.
CU	17	Besparing 33; wie is eigenaar van de wisselwoningen? Ontvangen we hiervoor OZB en zo ja is dit meegenomen in de ramingen?	De gemeente is geen eigenaar, de NCG wel. De gemeente ontvangt OZB voor alle panden die staan binnen de gemeentegrens, dus ook voor de wisselwoningen.
CU	17	Besparing 35; een relatief kleine bezuiniging. Wat zijn de gevolgen voor de verkeersveiligheid? Wat zijn secundaire wegen?	Met dit voorstel wordt bedoeld het breed uitrollen van de pilot 'dimmen van de openbare verlichting' zoals benoemd in het vastgestelde beleidsplan openbare verlichting. Dit is een aanpassing aan de lamp, waardoor deze extra gedimd kan worden, maar niet volledig wordt uitgezet. De gevolgen voor de verkeersveiligheid is hierbij minimaal. Met secundaire wegen worden niet-hoofdwegen bedoeld. Dit zijn voornamelijk straten en wegen in woongebieden.
PvdA		In de 1e tussenrapportage 2024 moet m.b.t. Eemdelta in Balans is het resterende taakstelling dat er nog ca 1 miljoen structureel moet worden bezuinigd. Is deze taakstelling meegenomen in de kadernota? Zo Ja waar? Het gaat met name om bezuinigingen met risiconiveaus 4&5 (moeilijk) Eemsdelta in balans 2 Nr 28 Indexering met 5 % verlagen . Indexering materieel en personele kosten of.... ? Graag nader toelichten? Geldt dit ook voor de subsidies van de stichtingen, omdat u daar een kostenstijging van € 600.000 begroot? Kunt u m.b.t de Eemsdelta in Balans nr 2 ook weer een Risiconiveau aangeven (1 goed realiseerbaar 4 en 5 moeilijk realiseerbaar.) ?	Nee deze bezuiniging is niet meegenomen in de Kadernota. De raad heeft in het kader van Eemsdelta in Balans ronde 1 een bezuinigingspakket vastgesteld, die nu wordt uitgevoerd. Een aantal bezuinigingen loopt pas vanaf 2024 of 2025. Hiervan kan nog niet worden gezegd op deze worden gerealiseerd. Naar verwachting zal dit wel gerealiseerd worden. Subsidies aan gesubsidieerde instellingen zijn uitgesloten van de korting met 5%. Wij hebben afspraken met gesubsidieerde instellingen tav de indexatie die zij jaarlijks mogen opnemen. Dit zal naar verwachting voor 2025 leiden tot een extra kostenpost van € 600.000.

		Punt 41 Investerings kapitaalgoederen begroten in jaar T+ 2 ipv T+1 Dit is niet conform nota Waardering en afschrijvingen ? Conform besluit in de raad van 29 mei 2024 is T+1 vastgesteld. Wijkt het college hiermee af van het raadsbesluit? Moet deze aanpassing opnieuw in de raad worden besloten? Totaal besparingsopties Eemsdelta Balans 2 in 2024 € 1.950.200 is dit exclusief Eemsdelta in Balans 1 van ca 1 miljoen of inclusief? Op Programma 5 stelt u voor om € 600.000 te bezuinigen op sport, echter u geeft niet aan waarop u gaat bezuinigen. Kunt u aangeven aan welke richting u zit te denken?	Nadat de raad heeft ingestemd met het bezuinigingspakket zal er ook voor deze bezuinigingsronde weer een classificatie worden toegevoegd aan het risico-niveau per bezuiniging. Wij zullen ons houden aan het raadsbesluit en een actief afschrijven in het jaar nadat het gereed is gemeld (T+1). Voorgesteld wordt om ten aanzien van wanneer een actief gereed wordt gemeld uit te gaan van twee jaar nadat het krediet beschikbaar is gesteld. Voorheen was dat 1 jaar. Dus niet een weg gaan afschrijven in 2024 wanneer het krediet voor een weg in 2023 beschikbaar wordt gesteld, maar pas in 2025, omdat de meeste wegen pas na 2 jaar op gereed worden gemeld. Wij hanteren daarbij steeds T+1. Eemsdelta in Balans 1 staat hier los van. De opgenomen besparingen Eemsdelta in Balans ronde 2 zijn allen nieuwe besparingen waar de raad nog geen besluit over genomen heeft. Maatregel 36 gaat om een besparing van € 100.000 en hiervoor moet nog een invulling gemaakt worden. De mogelijkheden hiervoor moeten nog onderzocht worden, maar één van de denkrichtingen is het samenvoegen van voorzieningen.
VVD		Besparing 33 Vergoeding voor beschikbaar stellen grond is 55.700. Worden de extra inkomsten OZB ook meegenomen?	Nee, de grond werd al verhuurd. Dit betreft het verlengen van de huurovereenkomst. Er is nog geen rekening gehouden met aanvullende OZB opbrengsten, omdat dit gering is gezien de waarde van deze wisselwoningen.
LBE	13	Bij besparing elf (maar ook bij andere bezuinigingen) worden meer kosten verschoven naar Aardbevingen de Baas. Creëren we hiermee niet een nieuwe ravijnjaar, op het moment dat deze middelen komen te vervallen?	Op termijn zal hier inderdaad ook een oplossing voor gevonden moeten worden. Naar verwachting kan een deel van de kosten die wij nu maken voor onderdelen ook komen te vervallen wanneer het dossier Aardbevingen de Baas ophoudt.

Kadernota, Financiële uitgangspunten Hoofdstuk 5

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
PvdA		Het exploitatieresultaat in 2023 is 22,1 miljoen voor bestemming . Zijn de voorstellen om te bestemmen als voorziening of reserve van ca 21 miljoen onderdeel van de kadernota? En daarmee ook onderdeel van de begroting 2024-2028? Ontbijt en of lunch op scholen is mogelijk gemaakt op een aantal scholen door het jeugdeducatiefonds en het ministerie. Krijgt dit een vervolg? En zo ja is dit onderdeel van de kadernota en wat betekend dit voor de begroting 2025 en de meer-jaren begroting in €? Openbaar vervoer minima voorstel om dit met een jaar te verlengen: Er is geen budget vanuit armoede beschikbaar. Is dit onderdeel van de kadernota	Nee, de € 21 miljoen heeft betrekking op de Jaarrekening en staat los van de Kadernota. Er worden in het raadsvoorstel van de Jaarrekening 2023 alleen bestemmingsvoorstellen gedaan die incidenteel van aard zijn. Via het <u>landelijke</u> programma Schoolmaaltijden worden ontbijt en lunch mogelijk gemaakt. De uitvoering van dit programma ligt bij het Jeugdeducatiefonds (maaltijden op school) en het Rode Kruis (cadeaukaarten aan gezinnen voor maaltijden thuis). De scholen moeten zich aanmelden voor deelname aan dit programma. De gemeente levert geen inhoudelijke en/of financiële bijdrage. Het is daarom niet opgenomen in de kadernota en heeft geen gevolgen voor de begroting 2025. Het landelijke programma loopt vooralsnog tot en met 2024. Besluitvorming over mogelijke voortzetting is aan het nieuwe kabinet. De raad heeft in januari 2024 een bedrag van € 363.000 beschikbaar gesteld voor gratis openbaar vervoer voor huishoudens met een laag

		en is het meegenomen in de begroting 2025? Wat zijn de kosten geweest in 2024. Wat bedoeld u met externe dekking? De inzet van pilot ondersteuner sociaal domein als verbinder en aanspreekpunt tussen huisarts en het gemeentelijke sociaal domein is geëvalueerd en gecontinueerd tot in elk geval half 2024. Wordt dit in de kadernota 2025 opgenomen en is er budget opgenomen in de begroting 2025. In het raadsvoorstel op pag 2 Bagger werkzaamheden wilt u € 3.3 miljoen sparen uit positieve jaarrekeningen van komende jaren. Echter u prognosticeert over de jaren 2026 t/m 2028 een begrotingssaldi van € 860.00 waar komt het extra benodigde bedrag vandaan als deze prognose gerealiseerd wordt met andere woorden het geprognostiseerd tekort van € 2.4 miljoen waaruit bestaat dan de dekking? D.1 Beheerplannen :Extra middelen kapitaalgoederen blz 8 kadernota > nnb? Nog Nader te bepalen/begroten? Geeft een soort openeind kader . Kunt u dit niet financieel kaderen en waarom niet ? Cadanz heeft een structureel tekort van € 100.000 op de begroting terwijl u een extra taakstelling van € 50.000 inbrengt Eemsdelta in Balans 2 Nr 6 Betekent dit een taakstelling voor Cadanz van 50 k of 150k structureel?	inkomen voor de periode van 1-3-2024 tot 1-1-2025. Op basis van een evaluatie van het gebruik over de eerste drie maanden kunnen we concluderen dat we met deze regeling voorzien in een grote behoefte. In het reguliere budget voor armoede is geen ruimte voor voortzetting van deze regeling. Het gesprek met de provincies Groningen en Drenthe over provinciale financiering loopt. Dit vraagt tijd. Daarom is via de kadernota voorgesteld om voor het jaar 2025 incidenteel een budget beschikbaar te stellen. De pilot wordt binnen bestaande uren gedraaid en hiervoor zijn in de begroting geen separate middelen geraamd of nodig. De afgelopen jaren zijn de resultaten van de jaarrekening positiever dan van dezelfde begrotingsjaren. Tevens wordt er voor 2025 nu een voordelig begrotingsresultaat begroot van € 5 miljoen. Dit betreft de beleidsplannen waarmee nog een moet start worden gemaakt en waarvoor de doorrekening en gevolgen voor de begroting pas beschikbaar zal zijn bij de Kadernota 2026. In de Kadernota 2025 is er aanvullend budget opgenomen voor Cadanz (€ 100.000). Hiernaast is er sprake van een taakstelling van € 50.000. Deze taakstelling wordt echter gedekt uit middelen aardbevingen de baas, waardoor er per saldo sprake is van geen taakstelling voor Cadanz.
--	--	---	--

Overige zaken

Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord
CU	5	Raadsvoorstel; De bedragen voor Huis van Cultuur en Bestuur en voor de Oude Schans, samen 8 miljoen zijn die in principe niet voor hetzelfde doel?	Het bedrag voor de Oude Schans is voor een gebied net buiten de scope van het Huis van Cultuur en Bestuur.
CU		Nazorg kunstgrasveld Middelstum, wat behelst het nazorg?	De betreft herstel van een mankement in de onderbouw waardoor het veld bij veel neerslag niet bespeelbaar is.
PvdA		Accountantsverslag 2023 Onder het hoofdstuk 1.1 wordt gesproken over de rechtmatigheid verantwoording welke niet acceptabel is van € 7.4 miljoen Kunt u dit nader toelichten?	Zie hiervoor ook het accountantsverslag. Een bedrag van € 4,4 miljoen heeft betrekking op fouten in de aanbestedingen. Een bedrag van € 3 miljoen heeft betrekking op overschrijdingen op de lasten waar niet direct baten tegenover staan.

		En neemt u het advies van de Accountant om met de raad in gesprek te gaan over? Onder hoofdstuk 2.3 Europese aanbestedingen is er in 2023 voor een bedrag van € 1.373.000 niet conform Europese aanbesteding uitgevoerd . Waarover ging deze aanbesteding en gaat u ook hierbij in gesprek met de raad conform het advies van de Accountant ?	Verder wordt ook verwezen naar de bestuurlijke reactie op het concept accountantsrapport. Dit betreffen meerdere aanbestedingen, die hoofdzakelijk betrekking hebben op ingehuurd personeel en ingehuurde diensten.
--	--	---	---